

Om mor-dotterförhållandet

"Mor-dotter-förhållandet är för de flesta av oss den första och långvarigaste relationen över huvud taget. Den kan vara hatisk, likgiltig, kärleksfull, avbruten, men ständigt förtätad och komplicerad och oftast ambivalent."

"Att ge sig in i en uppgörelse med mödrarna är för oss en fortsättning och utveckling av kampen för att bli en kvinnlig människa. På vägen tar vi de nödvändiga uppgörelserna med främmande varelser, det som finns utanför oss själva — män, andra kvinnor, det samhälleliga förtrycket. Att ta en uppgörelse med sin mor är att gå i närkamp med delar av oss själva, modern inom oss."

"Vi och många andra ryggar tillbaka inför konfrontationen med vår mor. Klarar hon det, blir hon inte ledsen, får hon inte för mycket skuldskänslor...? Kvinnor är starka, annars skulle de inte klara av det som de utsätts för — och det gäller våra mödrar också. Problemen tycks snarare bestå i att de avleder, viker undan och att vi står där utanför den stängda dörren."

"De kvinnliga värdena har både goda och dåliga sidor. I kvinnorörelsen har vi varit bäst på att föra fram de goda. Vi har varit mindre bra på att — åtminstone offentligt — kännas vid de neurotiska dragen i kvinnors önskan om täthet, närhet och bekräftelse. Vi har ofta missunnat männen deras förmåga att älska utan att hela tiden behöva bevis på det. Även om denna missunnksamhet är kombinerad med verklig vrede över deras sätt att visa sin kärlek."

OVANSTÄENDE CITAT är hämtade ur förordet till en från danska översatt antologi med titeln "Motersband" (Ham-

• Nya böcker

marström & Åberg). Den är redigerad av två kvinnliga författare, Susi Frastein och Suzanne Giese, och har ett brännbart, ofta kontroversiellt, innehåll. Huvudtemat är unga kvinnors förhållande till sina mödrar och döttrar. I personligt utformade noveller, artiklar, dikter, intervjuer och samtal berättar ett tiotal kvinnor ärligt, inträngande och ibland hänsynslöst, hur de upplever sina mödrar, och de utgår alltid från egna upplevelser, känslor, minnen och erfarenheter. Det är nakna skildringar, där mödrarna ofta får stå som bärare av förtryck, moraliska värderingar, modeller för levnadssätt och livsföring. Några av författarna har egna döttrar och delger sina svårigheter, förhoppningar och försök att vara en annan sorts mödrar än deras egna.

ENLIGT UPPGIFT från det svenska förlaget har just förhållandet mellan mödrar och döttrar länge och intensivt diskuterats inom den danska kvinnorörelsen, som torde vara starkare och mer mångfasetterad än den svenska. Nu har till den svenska upplagan av boken fogats ett nyskrivet kapitel "Kärlekens poesi och äktenskapsprosa". Där ger kvinnohistorikern Hjordis Levin en intressant skildring av kvinnans och moderns roll i manssamhället förr och nu. Hon låter bilden av modern få en mycket mer nyanserad framtoning och visar på de sinsemellan olika värderingar som formade tidigare och senare generationer. När den yngre generationens kvinnor anklagar sina mödrar,

vet de ingenting om svårigheterna för dessa att kunna göra något annat än de gjorde, inte heller vet de något om den äldre generationens okunnighet om att något annat än det animaliska moderskapet kunde krävas av dem. Det gällde i första hand att komma tillrätta med smutsen, ohyrn, sjukdomen, näringsproblemen. Kvinnans värde mättes utifrån hur barnen, mannen och hemmet såg ut. Först senare uppstod frågan om hur de kände sig inuti, hur det såg ut bakom kulisserna.

TACK VARE DETTA nyinsatta avsnitt får boken inte den slagsida den annars skulle ha. Det kan för många av dagens unga kvinnor vara nödvändigt att ta en uppgörelse med sin mor, analysera sin situation och klara av bindningar som låser och hämmar, men det är lika nödvändigt att då se henne som den kvinna som i svåra, för att inte säga omöjliga, situationer ändå gjorde sitt bästa. Och — menar Hjordis Levin — i dag måste de två generationernas kvinnor kunna mötas i medvetandet om att de oenigheter som kan finnas mellan dem bottnar i att samhällets syften med kvinnorna växlar från tid till tid.

"MODERSBAND" ÄR EN bok som engagerar och väcker debatt. Bakom de olika bidragen står välutbildade unga kvinnor, som alla, på något sätt, tidigare har arbetat med och tänkt igenom de problem de berör, och som har förmåga att ge konkreta uttryck åt känslomässiga och psykologiska skeenden.

INGRID SUNDÉN